

[Finansministeren]

eller er det noget fjerde eller noget femte, vi skal koncentrere os om, eller hvordan laver vi en fornuftig kombination? For det er klart, at i det omfang det var fuldkommen gratis, ville det jo også være gratis at melde folk til. Ligesom vi har brug for uddannelse, har vi også brug for, at det er uddannelse, der er brug for. Derfor skal der et eller andet sted foretages en afvejning, og i stedet for at stå med et uløseligt køproblem har vi altså valgt at anvende nogle prioriteringsmekanismer, som betyder, at det er dem, der vil bruge leverancerne, om jeg så må sige, der også må bære i hvert fald en del – trods alt kun en del – af de økonomiske konsekvenser.

Det tror jeg vil gå fint. Sådan foregår det jo mange, mange andre steder, både i den private sektor og inden for den offentlige sektor. Det er f.eks. ikke sådan, at offentligt ansatte kan flyve gratis med SAS, vel? Selv om SAS ejes af staten, må man betale prisen, og det er da meget fornuftigt, at man rundt omkring i det offentlige overvejer, om der er brug for at sende folk med en flyvemaskine fra Ålborg til København. Det er jo heller ikke sådan, at offentligt ansatte, der er ude på embeds vegne, kan rejse gratis med DSB, selv om DSB er en statsvirksomhed. Der har vi jo allerede gamle, indarbejdede principper. Det er heller ikke sådan, at offentlige kontorer kan sende posten gratis afsted. Det havde man i meget gamle dage – den tid, som hr. Carsten Andersen jo i høj grad lever på. Da havde man særlige tjenestefrimærker, der blev delt rundt, men sådan er det ikke mere. Så der er sådan set bare tale om, vil jeg sige til fru Ingerlise Koefoed, at man anvender det princip på nogle flere områder. Det vil vi altså begynde på allerede i 1985, men det vender man jo tilbage til, når finanslovsforslaget ligger der.

Jeg har ikke mange bemærkninger til fru Elisabeth Bruun Olesen, for jeg har vist udtalt mig om de offentlige lønsystemer, og hvordan vi forestiller os at arbejdet skal ske med dem. Om decentraliseringen vil jeg sige, at vi jo ønsker at decentralisere både inden for statens område og inden for det samlede offentlige område. Det, vi gør over bloktilskudsreduktioner, er, at vi foretager en begrænsning af de bloktilskud, der står til rådighed for amter og kommuner, og det har vi følt var rimeligt. Det decentrale ligger bl.a. i, at vi ikke vil blande os i, på hvilke udgifts-

områder man så foretager begrænsninger. Loftet over skatteudskrivningen er i og for sig en menneskevenlig handling over for skatteyderne, og jeg tror ikke, der er nogen, der rigtig har bebrejdet regeringen, at vi har foreslået, at man holder uændret skat. Jeg har i hvert fald ikke mødt nogen kritik af det synspunkt.

Endelig om kvalifikationstillæg, hvor fru Elisabeth Bruun Olesen siger, at de gives på bekostning af andre. Det er en meget stor misforståelse. Det, som er tankegangen bag vores ønske om bedre lønsystemer, er, at vi alle sammen får noget mere ud af den offentlige sektor og de ressourcer, den anvender.

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden:

Som tidligere meddelt vil afstemningen blive foretaget i mødet i morgen, torsdag den 10. maj 1984.

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) *Forhandling om redegørelse nr. R 12:*

Miljøministerens redegørelse af 2. maj 1984 vedrørende den 3-årige forsøgsordning til nedbringelse af okkergener i vandløb.

(Redegørelsen anmeldt 2/5 84. Redegørelsen givet 2/5 84. Meddelelse om forhandling 2/5 84).

Forhandling

Jytte Hilden (S):

Jeg skal starte med at sige tak til ministeren, fordi han kommer med denne redegørelse, og sige, at det er jo altid godt at have et konkret beslutningsgrundlag for at kunne finde frem til, hvordan en endelig ordning skal være.

Den ordning vedrørende okkergener i vandløb, som vi har for øjeblikket, er jo en forsøgsordning, som blev iværksat under en socialdemokratisk regering, så vi er glade for, at der nu ser ud til at ligge nogle resultater.

En del ting kan nu blive bragt på plads. Dels er det et spørgsmål om teknikken, altså hvad man rent faktisk kan gøre, hvad er det for nogle modeller, man kan bruge? Her sy-

[Jytte Hilden]

nes det at være hydratkalkmetoden, som er den mest populære eller den mest fremgangsrig. Men dertil kommer selvfølgelig spørgsmålet om økonomien i dette.

Spørgsmålet om okkergenerne i vandløb involverer jo mange sektorer, det er et spørgsmål om landbrugssektoren, det er et spørgsmål om dambrug, det er vandløbsloven, det er naturfredning, det er miljøet, så det er godt med en forsøgsordning. Det, man kan undre sig en smule over, er, at denne redegørelse kommer her og nu. Det er ikke så længe siden – det var i februar i år, tror jeg – vi behandlede et spørgsmål om at fortsætte den gældende forsøgsordning, sådan at man ikke bums holdt op her midt i sommerferien. Men så kommer redegørelsen her sidst i folketingssamlingen. Ministeren skriver meget pænt i sin redegørelse, at han gerne vil have nogle tilbagemeldinger, og der opregnes en række modeller, som man kunne tænke sig at køre efter: totalt drænforbud, eller man må kun dræne, hvis man samtidig laver okkerbekæmpelse – det kunne så give anledning til hel eller delvis offentlig støtte – og endelig, så vidt jeg har forstået, kunne der være tale om en form for compensation til de landmænd, som ikke kunne få lov til at dræne.

Jeg kan fra socialdemokratiets side sige, at vi i høj grad er interesseret i, at dette okkerproblem rent faktisk bliver løst, og vi er på den måde enige i de bemærkninger, der er fra Danmarks Naturfredningsforening i den redegørelse, vi har fået fra miljøstyrelsen. Men jeg kan da også fra socialdemokratiets side sige, at vi er ikke her og nu i dag i stand til at give nogle præcise meldinger om, hvorvidt det er den ene, den anden eller den tredje model, eller måske noget helt fjerde eller femte, som vi rent faktisk vil havne i. Når vi ikke er det, skyldes det, at sådan som jeg læser ministerens redegørelse og læser den redegørelse, der er kommet fra miljøstyrelsen, så kan der ikke være total enighed i denne regering. Jeg kunne måske driste mig til at spørge, om dette er miljøministerens lille private redegørelse, for landbrugsministeriets repræsentanter i det udvalg, der har siddet, har da i høj grad taget forbehold over for en del af de ting, som står beskrevet.

Vi vil gerne have okkerproblemerne rent faktisk løst, og vi ser meget gerne, at ministeren kommer med et konkret lovforslag, men

vi føler ikke, at det er vores opgave ligefrem at komme med gode ideer til, hvordan dette forslag skal udformes. Derfor venter vi spændt i socialdemokratiet på, hvornår en samlet regering kommer med et forslag til denne okkerbekæmpelse, både med hensyn til teknikken, som jeg var inde på, og – det er måske det, der især trænger sig på – med hensyn til, hvordan de økonomiske problemer i forbindelse med en tackling af dette problem skal klares.

Rønholt (KF):

Jeg vil gerne på regeringspartierne vegne takke miljøministeren for denne okkerredegørelse, som på så udmærket måde redegør for sammenhæng og årsager. Vi har stor tillid til, at miljøministeren vil tage redegørelsen op og på grundlag af den komme med de initiativer, der skal til efter den nuværende okkerlovs udløb.

Leif Hermann (SF):

Jeg må beklage, at jeg ikke som den foregående ordfører er i stand til at gøre det så kort, men jeg skal også gøre, hvad jeg kan, for ikke at forlænge debatten.

Under førstebehandlingen af forslaget til forlængelse af loven om tilskud til nedbringelse af okkergener sagde vores ordfører, at vi med stor opmærksomhed ville afvente en redegørelse for navnlig økonomien i dette problem. Selv om vi ikke har fået nogen endelig og detaljeret redegørelse for de økonomiske problemer, har vi dog med miljøstyrelsens redegørelse et vist grundlag – ikke meget, men der står dog en lille smule om økonomien – som lader forstå, at det samfundsøkonomisk set er en meget dårlig forretning at indvinde de okkerholdige arealer under almindelig landbrugsdrift.

Den mest logiske løsning på problemet ville så være, at man lavede et forbud mod yderligere dræning af okkerholdige arealer. Det drejer sig om ca. 350 ha årlig og på længere sigt omkring 10.000 ha. Denne løsning har miljøministeren ikke valgt, og hvad måske værre er, i miljøministerens redegørelse savner man fuldstændig en egentlig udtalt miljøbeskyttelsesargumentation. Hvor er det eksempelvis i miljøministerens redegørelse nævnt, at de såkaldt vandlidende arealer bl.a. udgør resterne af de ferske enge langs

[Leif Hermann]

vore vandområder? Arealer, der, for at citere Naturfredningsforeningen og fredningsstyrelsen, er meget rige biotoper med helt enestående samfund af planter og dyr. Dette er ikke nævnt. Det finder vi i et bilag til miljøstyrelsens redegørelse.

Man kunne endda forstå, at vi skulle have okkerrensning, sådan som miljøministeren har foreslået det, hvis dansk landbrug stod over for betydelige muligheder for at erobre nye markeder med en forøget landbrugsproduktion og de deraf følgende behov for udvidelse af de dyrkningssikrede arealer. Så kunne de rene landbrugsinteresser måske tale for ministerens løsning på problemet: statslig støtte til okkerrensning. Til alt held har vi landbrugsministerens redegørelse af 21. marts 1984 til at fortælle os lidt om landbrugets behov for arealer i fremtiden. Det er jo ikke ligefrem noget, der lægger op til udvidelse af de dyrkede arealer. Der står i redegørelsen, at realpriserne vil falde for landbrugsprodukter, specielt vil vi få relativt faldende kornpriser, og der vil, som det hedder, muligvis blive frigjort mindre produktive arealer til alternativ anvendelse. Man forestiller sig åbenbart ikke i landbruget, at arealer i landbruget kan henligge i noget, som kan betegnes som naturtilstand, medmindre da naturtilstandsbegrebet falder ind under betegnelsen alternativ anvendelse.

Det grundlæggende spørgsmål i denne sag bliver altså: hvor er dokumentationen for, at det overhovedet såvel samfunds- som landøkonomisk set er forsvarligt at foretage årlige dræninger af ca. 350 ha okkerholdige arealer? Dette spørgsmål besvarer hverken ministeren eller miljøstyrelsen. Men hvis vi overhovedet skal være i stand til seriøst at tage stilling til dette her, må vi have svar på det spørgsmål.

Ministeren siger i sin redegørelse, at han i øjeblikket vil begrænse sig til opklarende spørgsmål og til mere generelle betragtninger. Men hvor er den mest opklarende betragtning, betragtningen om landbrugets behov for okkerholdige arealer? Den har borte tilsyneladende taget. Landbruget vil naturligvis hævde, formentlig akkompagneret af Hedeselskabet og andre entreprenører i naturødelæggelsen, at behovet er til stede, men så må det i det mindste sandsynliggøres på en ganske anden måde, end det er tilfældet.

Ministeren siger, at han til efteråret vil fremsætte lovforslag om rensningsforanstaltninger, vel vidende, at vi indtil nu, hvis vi altså skal tro redegørelsen fra ministeren, kun kender én rimeligt effektiv, men temmelig dyr rensningsmetode, hydratkalkudfældningen.

Jeg skal opfordre ministeren til, inden vi får et sådan lovforslag på bordet, at få rede på følgende: landbrugets konkrete påviste arealbehov inden for de okkerbelastede områder samt en afklaring af de uenigheder i beregningsgrundlaget vedrørende fordele og ulemper for landbruget, som ministeren i øvrigt selv anfører i sin redegørelse. Tilsvarende ville det være rart at få en redegørelse for, hvilke tab et forbud mod dræning af okkerholdige arealer vil medføre under den forudsætning, at landbrugets behov for inddragelse af nye arealer vil være aftagende på grund af stagnation eller tilbagegang i landbrugspriserne.

Afslutningsvis skal jeg oplyse, at socialistisk folkeparti naturligvis kan støtte foranstaltninger, der tilsigter en hurtig forbedring af vandløb, der er blevet okkerbelastet af tidligere dræninger eller udledninger fra brunkulslejer, når natur- eller dambrugsinteresser gør det påkrævet, ligesom vi naturligvis er indstillet på at medvirke til en kompensationsordning, når landbruget kan dokumentere tabet af en sikker indkomst ved gennemførelsen af dræningsforbud.

Med disse opfordringer vil jeg afslutningsvis alligevel sige tak til ministeren for redegørelsen, men nok mest af alt rette en tak til styringsgruppen under miljøstyrelsen for det grundige arbejde, der forhåbentlig får lov til at sætte sig væsentlig mere solide spor i miljøbeskyttelsen, end ministerens redegørelse lader ane.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Med denne redegørelse står vi over for et af de tilfælde, hvor tilskud til et godt formål, nemlig dræning til forbedring af landbrugsjord, kan medvirke til gener for andre, nemlig i form af okkerforurening. Derved opstår der naturligvis modstridende interesser, og det radikale venstre finder det meget positivt, at man nu har forsøgt at trænge til bunds i, hvor store problemerne er, og hvordan de bør løses.

[Dagmar Mørk Jensen]

Det er klart, at der må foretages en vurdering af, hvilke jorder det er hensigtsmæssigt at lade det offentlige betale okkerrensning for. Og selv om ministerens vurdering, at dette skal sættes i relation til værdistigningen af jorden ved rensning, forekommer rimelig, skal man dog være opmærksom på, at husmændene har et specielt problem med hensyn til arealstørrelsen i forhold til det rentable minimum, der nævnes i redegørelsen. Derfor beder vi ministeren være opmærksom på, at dette problem eksisterer. Vi skulle nødigt medvirke til at skabe endnu vanskeligere forhold for de små landbrugsejendomme, end de har i forvejen.

Derudover er det et spørgsmål, om man ikke allerede på det tidspunkt, hvor det offentlige bevilger tilskud til dræning, bør overveje, om følgen bliver okkergener. Det må vurderes i lyset heraf, om det er rimeligt at give tilskud til dræning. Allerede i den nye vandløbslov blev det bestemt, at man ikke automatisk havde dræningsret. Der kan naturligvis blive tale om tilskud til okkerrensning i de tilfælde, hvor det offentlige ikke har givet tilskud, men hvor ejeren selv har betalt for dræningen. Til sidst kan der blive spørgsmål om erstatning til dambrug, alt efter hvornår bruget er oprettet og dræningen er sket.

Alt i alt mener vi, at der er skabt et grundlag for lovgivning på området, og det hilser vi med tilfredshed.

Ove Jensen (FP):

Den debat om okker i vore vandløb, der i mange år er foregået, har for en stor dels vedkommende været præget af hysteri og manglende realitetssans. Okker er et naturprodukt, som siden arilds tid fra de vandførende lag i undergrunden er sivet ud i vore vandløb, uden at der af den grund er sket nogen katastrofe, og uden at der er sket noget alvorligt med miljøet i vore bække og åer. Denne udsivning kan naturligvis fortsætte i tusinder af år, uden at okkerproblemet af den grund bliver forværret.

Den okker, som findes i undergrunden, vil på et eller andet tidspunkt under alle omstændigheder sive ud i vandløbene, uanset om der bliver udført dræning eller ej. Derfor er der ingen som helst grund til at pålægge landmændene nogen som helst form for re-

striktioner i forbindelse med dræningsarbejde. Om det offentlige skal foretage rensning for den okker, som under alle omstændigheder vil sive ud i vandløbene, kan naturligvis diskuteres, men det må være en landmændene uvedkommende sag.

Fremskridtspartiet vil ikke afvise, at det kan være formålstjenligt at bruge offentlige midler til okkerrensning af de vandløb, hvor problemet eksisterer, men vi afviser enhver form for restriktioner og udgiftkrævende foranstaltninger til rensningsanlæg, som skal betales af de landmænd, der skal leve af at dyrke jorden.

Albrechtsen (VS):

Da VS' ordfører, fru Anne Grete Holmsgård, er forhindret i at være til stede, skal jeg på hendes vegne sige følgende:

Okkerudledningen er et af eksemplerne på, at den nuværende landbrugsproduktion på en række felter påfører naturen voksende miljøskader. Det er ganske vist et miljøproblem, som ikke på samme måde som nitratforureningen rammer hele befolkningen, men som er koncentreret omkring vandløbene. Der gælder i miljøloven det princip, at der ikke må udledes skadelige stoffer i vandløb. Dette burde også som en ren selvfølge gælde for okkerudledningen.

Udledningen af okker til vandløb er skadelig for dem, det ved vi. Det drænvand, der udledes, er giftigt for miljøet i vandløbene. Vi har set, hvorledes okkerforurening har betydet, at en stor del af vandløbene i Vestjylland simpelt hen er uegnede for fisk, og hvordan fiskerne på grund af Hedeselskabets hærgen i Skjern Å-området har fået skadet fiskeriet i Ringkøbing Fjord. Vi har set, hvorledes dambrugsejere har måttet føre retssag, fordi okkerudledning jo også rammer dambrugene.

I virkeligheden er denne sag en fuldstændig skandale. Første giver man offentlige tilskud til dræning. Dernæst bryder man med princippet om, at skadevolderen skal betale for forureningen, ved at lave den besynderlige fortolkning – med støtte fra det i sådanne anliggender altid beredvillige lovkontor – at denne udledning af den skadelige okker så at sige er opstået af sig selv. Og det på trods af at forureningen er menneskeskabt gennem dræning.

[Albrechtsen]

Skatteyderne får altså lov til at betale til dræningen, som skaber disse problemer. Dernæst får skatteyderne lov til at betale for fjernelse af generne, og alt i alt er det hele samfundsøkonomisk såre tvivlsomt og i hvert fald miljømæssigt forkasteligt. Man kan samlet sige, disse dræninger naturligvis er til gavn for en begrænset kreds af landmænd, men det er samfundet, der betaler, dels økonomisk, dels i form af ødelagte vandløb, dels i form af en yderligere forringelse af de danske naturværdier. Dette vil jeg godt komme lidt nærmere ind på.

I ministerens redegørelse siges der ikke meget om det problem vedrørende vandlidende jorder, der efterhånden drænes af naturlige vådområder eller ferskenge, hvor der før gik kvæg og græssede. Det er urentabelt nu at have køerne rendende ude på marken. De koncentrerer sig i stedet på store kofabrikker, hvor de er lukket inde hele døgnet. Græssengene bliver derefter dræned og lavet til bygmarker, der kan forsyne svinefabrikkerne med foder, og et væsentligt element i det danske landskab forsvinder på den måde.

Også den kendsgerning, at op mod halvdelen af småvandhullerne er forsvundet i dette århundrede, hænger sammen med den intensive dræning.

Alt i alt må man konstatere, at den omfattende dræning, mere end 10.000 ha årligt, ødelægger væsentlige naturværdier, skader dyr og fisk i vandløbene og påfører statskassen udgifter til dræningstilskud og bekæmpelse af gener. Det er kernen i denne sag.

Jeg har nogle bemærkninger til de enkelte punkter i ministerens redegørelse.

På side 3 nederst nævnes, at ministeren efter miljøbeskyttelseslovens § 8 kan fastsætte vejledende kvalitetskrav til overfladevand, og disse kvalitetskrav vil indgå i den amtskommunale recipientkvalitetsplanlægning.

Jeg vil gerne spørge ministeren, hvor mange af de jyske vandløb der skulle have lempet målsætning, hvis man skal følge biologernes anbefalinger om en nedre grænse for okkergener. Hvor mange vandløb vil få lempet målsætningen på grund af dette? Det er det meget væsentligt at vide.

Det fremgår af ministerens redegørelse, at det årlige ønske om dræning inden for det okkerpotentielle område er ca. 1.000 ha. Det er meget væsentligt at vide, om det er et realistisk tal. Hvad vil ministeren gøre, hvis

landmændene pludselig vil dyrke byg i stedet for at producere mælk? Noget tyder på, at mælkeproduktionen skal ned. Hvilken indflydelse får det på den vegetabiliske produktion og på dræningsønskerne?

Bemærkningen om, at okkerbekæmpelse ikke er nødvendig, hvis recipientkvalitetsmålsætningen er lempet, er efter min opfattelse foruroligende. Man kan frygte, at okkerbekæmpelse kan undgås, hvis et uansvarligt flertal i et amtsråd løser hele problemet ved blot at give alle vandløbene i de okkerpotentielle områder lempet målsætning.

Jeg ved af sørgelig erfaring fra min tid som amtsrådsmedlem, at de borgerlige og miljøansvarlige partier i amtsrådene faktisk har stor indflydelse på recipientkvalitetsplanlægningen.

Jeg vil sige om den første model, miljøministeren nævner i redegørelsen, at den godt nok er den mest vidtgående, men selv det, der foreslås dér, er næppe tilstrækkeligt. Og hvad med alle de eksisterende okkerudledninger og de problemer, de giver? Hvad skal der gøres ved dem? Skal de fortsætte de næste 30-40 år?

Om de to andre modeller kan jeg sige, at dem kan VS ikke tilslutte sig, da de indebærer offentlige tilskud til bekæmpelse af forureningen, som jo altså skadevolderen skal betale. Jeg må tilføje, at når det gælder tilskuddene til dambrugene, er det VS' opfattelse, at dambrugerne må få disse penge betalt af skadevolderne. Der må skabes en retstilstand, der sikrer dette.

Efter VS' opfattelse er de modeller, som fremlægges, ikke brugbare. De løser ikke problemerne, og under alle omstændigheder er de ikke acceptable på grund af det tilskudelement, der lægges op til.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Jeg vil gerne sige ordførerne tak for den positive holdning, de har til problemet okkerrensning.

Det er givet, at der er mange detaljer, der skal afklares, og formålet med redegørelsens fremlæggelse nu og debatten er at give baggrund for, at vi til efteråret kan udarbejde et forslag. Det må være en rimelig ting, at vi beder folketinget vurdere resultatet af den forsøgsperiode, vi nu har haft, og derudfra

[Miljøministeren]

fremlægge sine synspunkter. På den baggrund skal vi så udarbejde et forslag.

Redegørelsen er først og fremmest et resultat af de erfaringer, som er indhøstet under den 3-årige forsøgsordning vedrørende nedbringelse af okkergener i vandløb. Det er en ordning, der har givet os meget ny viden om okkerproblemerne, og som hermed har opfyldt sit formål, nemlig at skaffe et bedre beslutningsgrundlag, inden folketinget tager stilling til, hvordan okkerlovgivningen skal udformes.

Det er givet, at okker kan medføre alvorlige skader på livet i vore vandløb. Det er derfor vigtigt at vide, hvor der er risiko for okkerforurening. Med forsøgsordningen har man bl.a. kortlagt de arealer, som kan medføre uacceptable okkergener, når de drænes og afvandes, og man har undersøgt mulighederne for at foretage en effektiv okkerrensning. Resultaterne af forsøgsordningen findes i en rapport, som er udgivet af miljøstyrelsen. Jeg skal ikke her forsøge nærmere at give disse, men nogle enkelte nøgletal finder jeg dog anledning til at nævne.

Som det fremgår af min redegørelse, vil en permanent okkerordning omfatte de dræninger, som ønskes gennemført i områder, der er kortlagt som okkerpotentielle. På baggrund af erfaringerne fra forsøgsordningen skønnes der i alt at være behov for indgreb mod okkerudledning på ca. 350 ha dræneareal årligt. Det svarer til omkring 3 pct. af det areal, der årligt drænes i Danmark. Indgreb over for disse få procent vil forbedre vandkvaliteten i 30 pct. af det danske vandløbsareal, der i dag er okkerbelastet til skade for miljø, fiskeri og landbrug. Sammenholder man disse tal med den kendsgerning, at der i de senere år er ofret og skal ofres milliardbeløb på spildevandsrensning for at forbedre vandkvaliteten i vore vandløb, er det indlysende, at det har været en dårlig samfundsmæssig investering, hvis man ikke samtidig sikrer vandløbene mod okkerforurening.

Jeg vil i den forbindelse gerne pege på, at når jeg i min redegørelse nævner to realistiske muligheder for en fremtidig okkerordning – en støtteordning og en kompensationsordning – og udtrykker sympati for støtteordningen, er det ikke nødvendigvis ensbetydende med, at det er alternative muligheder. Under en støtteordning kan man udmærket forestille sig særlige situationer, hvor

en eller anden form for compensation vil være en mere hensigtsmæssig løsning. F.eks. kan samfundet have interesse i at bevare uopdyrkede arealer og jorder, der i dag kun udnyttes ekstensivt. Hvis dræning af sådanne arealer af stor naturmæssig værdi kræver omfattende indgreb mod okkerforureningen, kunne det overvejes, om det ikke var en mere fornuftig løsning at yde compensation til landmanden for ikke at dræne, så man der- ved kan bevare en truet naturtype.

Jeg håber, at jeg tydeligt har givet udtryk for, at det er min bestemte opfattelse, at der er brug for en lovgivning, som kan beskytte vore vandløb mod okkerforurening, en lovgivning, der er afbalanceret således, at den tager skyldige hensyn til såvel de miljø- og naturbeskyttelsesmæssige som de landbrugs- og fiskerimæssige interesser. Hvordan denne lovgivning nærmere skal udformes, har jeg endnu ikke taget stilling til, men jeg har lyttet med interesse til denne debat i folketin- get, idet jeg anser det for vigtigt, at en kom- mende ordning får tilslutning fra et så bredt flertal som muligt. Jeg synes også, at af de udtalelser, der er faldet, er der baggrund for at formode, at dette ønske kan gå i opfyldelse.

Fru Jytte Hilden siger: hvorfor kommer I med denne redegørelse her og nu? Vi har jo i februar netop drøftet problemerne ved lovens forlængelse. Ja men grunden til, at vi kom med forslaget om lovens forlængelse, var, at redegørelsen for forsøgsperioden ikke kunne foreligge, før forsøgsperioden udløb netop ved denne tid. På den baggrund mente vi det ikke forsvarligt, at folketinget skulle tvinges til i løbet af 8 eller 14 dage at træffe beslutning om, hvad der nu skulle ske. Derfor er vi kommet med denne redegørelse, for at man kan få god tid til at vurdere resulta- terne og diskutere, hvad der bør gøres. På baggrund af den debat, der har været, frem- kommer vi med et forslag til efteråret, og så kan vi nå på forsvarlig vis at få det behand- let og lovforslaget afklaret, inden forlængel- sesloven udløber.

Er det ministerens lille private redegørelse, eller hvad er det? Det er da klart, at der ved- rørende en ordning som den, vi har haft, vil være mange forskellige interesser i vort sam- fund, miljøbeskyttelsesmæssige, fiskerimæssi- ge, landbrugsmæssige. At der i den offentlige debat gives udtryk for forskellige interesser,

[Miljøministeren]

er jo helt naturligt og nødvendigt. Det betyder sandelig ikke, at regeringen ikke er enig om, hvad der skulle stå i denne okkerredøgørelse. Vi var også enige om, at man ikke på forhånd skulle binde folketinget til en bestemt løsning, men give folketinget mulighed for frit at udtale sig og råde og vejlede om, hvad vi bør gøre.

Det, jeg udleder af denne debat, er en positiv holdning til, at vi skal gøre noget. Jeg vil håbe, at vi i den kommende debat i dagspressen, og hvor det kan være, sommeren igennem får materiale, så vi kan fremsætte et godt og fyldestgørende forslag.

Hr. Leif Hermann var inde på økonomien og de miljømæssige aspekter. Det er klart, at der er mange økonomiske forhold, der skal afklares. Der er angivet en hel masse forskellige tal for, hvad man regner med, at det koster i den situation og i den situation og så fremdeles.

Spørgsmålet om de miljømæssige forhold vil jeg godt trække frem, også for at understrege, hvor alvorligt det er med okkerforureningen. Vi hører folk sige: spiller det egentlig nogen rolle? Hvad er det egentlig, det går ud på? Hvad er den biologiske effekt af denne okkerforurening?

Vi har allerede nu god viden om effekterne af okker. Allerede ved beskedne okkerudledninger vil livsvilkårene for vandløbets smådyr blive forringet ved aflejring af okker på planter og bund. Ligeledes vil der kunne ske okkerudfældninger på smådyrene og på fiskenes gæller, hvorved dyrene kvæles. Større okkerbelastninger kan medføre, at vandet bliver uklart, vandplanterne får så ikke tilstrækkeligt med lys, og de vil efterhånden forsvinde. Af disse grunde vil der i nogle vandløb ikke kunne opretholdes ørredbestande; medmindre der foretages udsætning af nye fisk hvert år. I andre vandløb vil der ikke være fisk, fordi de straks efter udsætningen trækker bort eller dør på grund af okkeren. Ved større okkerbelastninger afhænger effekten endvidere af, hvor surt vandet er. Andre fisk end laksefisk, f.eks. ål og strømskaller, har vist sig at være mere tolerante over for okkerholdigt vand.

Der er således et godt grundlag for, at jeg i overensstemmelse med miljøbeskyttelseslovens § 8 kan fastsætte vejledende krav til vandkvaliteten på dette område, afhængigt af

den pågældende recipientkvalitetsplanlægning.

Hr. Leif Hermann spurgte: hvad vil det egentlig sige, at der skal tages hensyn til recipientkvalitetsplanlægningen? Jeg har nævnt i min redegørelse, at erfaringer fra forsøgsordningen har vist, at der er behov for indgreb over for ca. 350 ha årligt. Med nogle af disse dræninger er vandløbet i forvejen så okkerbelastet, at forholdene ikke kan berettige til fastsættelse af krav om indgreb mod okkerudledning, og da spørgsmålet om vandløbets tilstand indgår i recipientkvalitetsplanlægningen, betyder det, at der i forbindelse med disse dræninger skal tages stilling til, om udledningerne vil forringe forholdene i vandløbet og dermed være i strid med recipientkvalitetsmålsætningen for det enkelte område.

Jeg forstår godt hr. Leif Hermanns ønske om, at vi kan få en klarlægning af landbrugsrets påkrævede arealbehov. Det er en af de ting, vi naturligt må se at få en afklaring på i den kommende tid.

Fru Dagmar Mørk Jensen rejste et meget interessant problem, som der også er taget fat på i redegørelsen. Jo mindre arealer vi dræner og skal sætte foranstaltninger imod okkerforurening på, jo dyrere bliver det, og forskellen er ganske kolossal. Derfor må man sige: jo flere hektar det drejer sig om, jo bedre. Vi skal op i et tocifret tal, før vi kan sige, at der er god økonomi i det. Ofte må vi erkende, at vi ligger på arealstørrelser på 5-6-7 ha. Det vil være katastrofalt, hvis vi laver en løsning her, der kunne komme til at ramme de mindre landbrug. Det er ikke den vej, vi skal gå. Vi vil have det meget klart for øje i de kommende undersøgelser.

Hvor mange vandløb vil kunne få lempet recipientkvalitetsmålsætningen? Ja, det er et spørgsmål, vi skal se at få afklaret. Jeg vil godt sige til VS, at netop det område vil vi tage grundigt fat på.

Jeg vil fastholde, at hovedmålsætningen med denne debat ikke er en detaljebat, men en overordnet debat, der skulle give os nogle pejlinger: hvor er det, vi skal sætte ind? Vi har selvfølgelig mange yderligere erfaringer og mange yderligere tekniske oplysninger, vi kunne være fremkommet med. Jeg vil finde det rigtigst for at holde hovedmålsætningen, at alle disse ting kommer frem til debat, når vi kommer med forslaget i næste folketings-samling.

Albrechtsen (VS):

Når jeg beder om ordet igen, er det, fordi ministerens sidste udtalelser vedrørende recipientkvalitetsmålsætningen bekymrer mig meget. Der lå ikke nogen tilkendegivelse fra ministeren om, i hvilken retning dette skulle gå. Vi skulle se på det spørgsmål, sagde ministeren.

Jeg må så stille spørgsmålet på en anden måde: kan vi få et tilsagn fra ministeren om, at disse problemer ikke skal løses ved det, jeg frygter kan ligge i dette, nemlig ved at man slækker på målsætningen? Det er jo ikke en detalje, som ministeren antydede. Det er – havde jeg nær sagt – kernen i det hele. Hvis man ude omkring begynder at slække på målsætningen, så er det da klart, at man hurtigt kan løse okkerproblemerne, i hvert fald officielt, men vandløbene bliver altså også derefter.

Kan ministeren give tilsagn om, at det ikke er linjen i arbejdet, men at linjen i arbejdet er, at målsætningen generelt skal fastholdes? Hvis vi kan få et tilsagn om det, så ville jeg være mindre bekymret. Jeg må sige, at jeg er meget bekymret efter de bemærkninger, ministeren fremkom med.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Som jeg nævnte i min indledning her, er der ikke fra min side taget stilling til, på hvilken måde vi skal gennemføre en eventuel okkerbekæmpelse. Jeg har valgt at være fuldstændig åben over for de oplysninger, der kunne fremkomme, og de forslag og ideer, der kunne fremkomme. Derfor er det klart, at jeg ikke under nogen form afgiver løfter eller noget som helst andet, før vi har klarhed over: hvad er det, der skal være sammenhængen i det? Men jeg vil da medgive hr. Albrechtsen, at det spørgsmål, der er nævnt her, skal vi i allerhøjeste grad have for øje, når vi går videre med arbejdet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Meddelelser fra formanden:**Formanden:**

Der er ikke mere på dagsordenen.

Arbejdsministeren har meddelt mig, at hun ønsker at tage følgende lovforslag tilbage:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. (Forhøjelse af ventetiden for ret til dagpenge).

(Lovforslag nr. L 138).

Ønsker nogen at optage dette lovforslag? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, er lovforslaget bortfaldet.

Finansudvalget har afgivet:

Betænkning og indstilling vedrørende den af statsrevisorerne afgivne endelige betænkning over statsregnskabet for finansåret 1981.

(Beslutningsforslag nr. B 120).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Det er meddelt mig, at retsudvalget i henhold til forretningsordenens § 12, stk. 4, har optaget lovforslaget om erstatningsansvar (lovforslag nr. L 7) til fornyet udvalgsbehandling.

Skatte- og afgiftsudvalget har afgivet særskilte betænkninger over hvert af følgende lovforslag:

Forslag til lov om ændring af ligningsloven. (Den skattemæssige behandling af visse tilskud til fiskeriet m.v.). (Lovforslag nr. L 54).

Forslag til lov om ændring af forskellige skattelove. (Ændret overgangsbestemmelse for, hvornår enlige kvinder kan få forhøjet personfradrag). (Lovforslag nr. L 72).

Forslag til lov om omkostningsdækning af udgifter til sagkyndig bistand i skattesager. (Lovforslag nr. L 134).

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af øl. (Lovforslag nr. L 170).

Forslag til lov om ændring af lov om tobaksafgifter. (Lovforslag nr. L 171).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Boligudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri. (Lovforslag nr. L 145).

Eksemplarer vil blive omdelt.

[Formanden]

Boligudvalget har endvidere afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om begrænsning af energiforbruget i bygninger. (Offentlige bygninger). (Lovforslag nr. L 146).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Skatte- og afgiftsudvalget har afgivet tillægsbetænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om indskud på etableringskonto. (Ændring af administrationen). (Lovforslag nr. L 127).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Skatte- og afgiftsudvalget har endvidere afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om investeringsfonds og lov om adgang til forsvarerbistand under en administrativ skatte- eller afgiftsstraffesag. (Ændring af administrationen). (Lovforslag nr. L 128).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Kommunaludvalget har afgivet tillægsbetænkning over:

Forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om tilskud til kommuner og amtskommuner. (Ændret tilskudsregulering, ændring af tilskud). (Lovforslag nr. L 118).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Kommunaludvalget har afgivet beretning over:

Forslag til folketingsbeslutning om revaliderens og langvarigt syges dagpengeret. (Beslutningsforslag nr. B 112).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Uddannelsesudvalget har afgivet beretning om freds- og konfliktforskning.

Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Kommunaludvalget (8/5 84):

Udtræder: Alice Faber (SF)

Ny stedf.: Birthe Hansen (SF)

Skatte- og afgiftsudvalget (9/5 84):

Udtræder: Arentoft (FP)

Nyt medl.: Ove Jensen (FP)

Kommunaludvalget (9/5 84):

Udtræder: Birgit Fogh Andersen (KF)

Ny stedf.: Svend Åge Petersen (KF)

Skriftlig fremsættelse af forslag:

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Jeg tillader mig herved for folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om ekstraordinære beskæftigelsesfremmende foranstaltninger i kommuner og amtskommuner. (Regulering af lovpligtigt beløb).

(Lovforslag nr. L 183).

Lovforslaget er en teknisk konsekvens af undervisningsministerens forslag (L 174) om ændring af lov om foranstaltninger vedrørende lære- og praktikpladser, som indebærer en omlægning af finansieringen af tilskud til lære- og praktikpladser fra en offentlig tilskudsordning til Arbejdsgivernes Elevrefusion.

Den samlede økonomiske forpligtelse for amtskommunerne og Københavns og Frederiksberg kommuner ved den hidtidige tilskudsordning kan opgøres til 288 mill. kr. på årsbasis.

De lovpligtige beløb for amtskommunerne og Københavns og Frederiksberg kommuner nedsættes som følge heraf med et tilsvarende beløb pr. indbygger, nemlig med 56 kr. i 1985 til henholdsvis 10 kr. og 140 kr. pr. indbygger.

Med disse bemærkninger anbefaler jeg lovforslaget til folketingets velvillige behandling.

Skriftlig redegørelse:

Redegørelse af 9/5 84 om affalds- og sikkerhedsproblemer ved anvendelse af a-kraft i Danmark.

(Redegørelse nr. R 15).

Miljøministeren (Chr. Christensen):

I. Indledning

For et moderne samfunds beståen er energiforsyningen en afgørende faktor, og energi-planlægning – herunder valg af elforsynings-